

Levél a levlistának

A Magyar női Érdekvégyesítő Szövetség (Női Érdek) a kényszerláthatásról

Olvastuk a Szociális Szakemberek Listáján a május 25-26-án folytatott levelezést, és megütközéssel tapasztaltuk, hogy az alapvető emberi jogaikban megsértett bántalmazott nők és gyermekeik mozgósítására felhívó közleményünk tekintélyes szakemberek részéről gúnyt és megvetést váltott ki. Szomorúan vettük tudomásul azt is, hogy e felelőtlen, felületes és jogtipró megnyilvánulásokra a majdnem kétezer szociális szakember hallgatással válaszolt.

Pedig tudjuk, hogy az áldozatokkal nap-mint nap találkozó segítők ugyanúgy szenvednek a tehetetlenségtől, mint a bántalmazottak jogvédelmével foglalkozó civil szervezetek munkatársai.

Tisztelt Szociális Szakemberek!

A nők elleni erőszak nem tréfádolog és nem magánügy, hanem közügy, szakmai és politikai kérdés.

Épp úgy meg kell látni az egyes cselekmények és azok társadalmi-intézményi fogadtatása mögött az általános problémát, mint például a rasszizmus egyedi megnyilvánulásai mögött.

A nők elleni erőszakot, akár csak a társadalmi, etnikai, nemzeti, vallási stb. csoport elleni erőszakot elkövetheti egyén, csoport (közösség), intézmény. Ezek az elkülönülten vagy összefüggően elkövetett erőszak-események – ugyanúgy, mint az etnikai stb. csoportok, illetve tagjaik ellen irányuló – **egybefüggő társadalmi elnyomással** állnak össze.

A nők elleni erőszak – ahogy a rasszista erőszak is – ölthet brutális vagy nyílt agresszióval nem járó formákat: verés, szexuális erőszak, kirekesztés, megalázás, a jogok korlátozása vagy megvonása, közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés. A nők elleni erőszak azonosítása sokszor nehézségbe ütközik, mivel nem egyszer társadalmi tradíciók képét ölti (asszonyinak otthon a helye stb.), de a szociális szakma alapvető feladata, hogy a nők elleni erőszakot – ahogy a rasszista erőszakot is – felismerje és ELISMERJE.

*

A szociális szakemberek nyilván maguk is tudják, hogy a nők elleni erőszak igen gyakran kiegészül a gyermek elleni erőszakkal is. A gyerek elleni szexuális, fizikai vagy lelki bántalmazás nemegyszer az anya megtörését (is) szolgálja. A válás után – amely egyébként is a legveszélyesebb időszak egy bántalmazott nő életében (nemzetközi kutatások azt igazolták, hogy a halálos végű nők elleni partnerkapcsolati erőszak-esetek több mint felét akkor követték el, amikor a nő bejelentette, hogy válik, illetve miután elvált/különvált a bántalmazójától) – a közös gyermek bántalmazása alkalmat ad a bántalmazónak, hogy fenntartsa kontrollját a tőle már különváltan élő volt partnere fölött.

A nők elleni **intézményes** erőszak - a rendszerabúzus – egyik közzismert formája a bántalmazó kapcsolatból sikeresen kilépett nő egyoldalú kényszerítése arra, hogy a bántalmazó volt partnernek a közös gyermeket rendszeresen kiszolgáltassa. Egyoldalú, mert az apa kapcsolattartáshoz fűződő jogát tartva szem előtt az anya és a gyermek érveit és sérelmeit nem veszik komolyan, a kapcsolattartást nem ellenőrzik, a kapcsolattartás során folytatott bántalmazást, elhanyagolást, és az ilyen kapcsolatokra nagyon is jellemző tartásdíj-nem fizetést (bezzeg) nem szankcionálják, a gyereket a kapcsolattartás során elszenvedett bántalmazástól nem védik meg, sőt, az anya erre irányuló kísérleteit rendre elgáncsolják és büntetik. A kényszerláthatás ma Magyarországon egyike a nők és gyermekek ellen alkalmazott leggyakoribb intézményes erőszak-fajtáknak.

Föltesszük a kérdést a szociális szakembereknek: vajon milyen célt szolgál ez a gyakorlat? A gyermek „mindenek fölött álló” érdekét? Vagy esetleg a bármilyen apa mindenek fölött álló hatalmának elvtelen szolgálatát?

Amikor kényszerláthatásról beszélünk, természetesen nem minden elvált szülő és a tőle külön élő gyermek közötti kapcsolattartásra gondolunk. Hanem azokra az esetekre, amikor a külön élő szülővel való találkozás nem biztonságos a gyerekekre vagy az anyára nézve. Ismerünk olyan esetet, amikor a gyereket a kényszerláthatásra az apához vivő anyát az apa megerőszakolta (a gyerek előtt). Ismerünk olyan esetet, amikor – megelőzőleg az anya hónapokon keresztül könyörgött a hatóságoknak, hogy szüntessék meg az

apa felügyeleti jogát, mert életveszélyes – a láthatásra érkező gyereket az apa megölte. Ismerünk olyan esetet, amelyben a gyermekpszichiáter, hogy jobban elviseljék a láthatást, a gyerekek begyógyaszerezését írta elő, de sem ő, sem az erről a körülményről tudó többi szakember nem adott ki szakvéleményt arról, hogy a gyerekeknek káros a láthatáson való részvétel. Egy hónapja történt, hogy egy „szerető apuka” – így jellemezték őt az eseményeken megdöbbsent szomszédok – előbb, autójában a két kicsi gyerekkel, megpróbálta elgázolni a gyermekek anyját, volt élettársát, de mivel kísérlete nem járt sikerrel, a sztrádán behajtott egy autóbuszba, hogy ő maga és a két gyermek is szörnyethalt. A bántalmazás nem lehetett ismeretlen a hatóságok számára: a gyámhatóságnál már volt az ügy a kapcsolattartás miatt.

A halállal végződő szélsőséges esetek azonban csak a „jéghegy csúcsa”. A mindennapokban több tízezer ember életét teszi pokollá a bántalmazással szembeni kiszolgáltatottság, amihez a hatóságok nem csupán némán asszisztálnak, de aktívan támogatják is. Meg vagyunk győződve róla, hogy ez a rendszer hibája és nem tükrözi az ellátórendszerben dolgozók akaratát. Hisszük, hogy közös érdekünk ennek a kegyetlen gyakorlatnak a megváltoztatása.

Ehhez azonban szembe kell néznünk a tényekkel: valós és igen súlyos emberi jogi jogsértésekről van szó. Nem véletlen tehát, hogy Európa Tanács 2011. óta hatályos, a nők elleni erőszakkal és családon belüli erőszakkal szembeni fellépést szolgáló egyezménye külön cikkelyt szentel a szülői felügyeleti, kapcsolattartási kérdéseknek. Az Egyezmény értelmében a részes államoknak biztosítaniuk kell, hogy a szülői felügyeleti jogra és a kapcsolattartás szabályozására vonatkozó döntésekben a korábbi erőszakcselekményeket figyelembe veszik. Gondoskodniuk kell továbbá arról is, hogy a szülői felügyeleti vagy kapcsolattartási jog gyakorlása az áldozat vagy a gyermekek jogait és biztonságát ne veszélyeztesse. Az Egyezményt 19 európai állam már aláírta, Magyarország még nem. Bízunk benne, hogy a szociális szakemberek többségének a támogatását is élvezzük, amikor minden fórumon szorgalmazzuk Magyarország csatlakozását az Egyezményhez.

A Magyar Női Érdekvégyenesítő Szövetség – amelynek tagszervezetei, a NANE Egyesület és a Patent Egyesület tették közzé a június 4-én a kényszerláthatás gyermekáldozatainak helyzetére a figyelmet felhívni hivatott rendezvény meghívóját – arra biztatja a szociális szakembereket, hogy ne törődjenek bele, hogy keveset tudhatnak csak a nőket érő erőszak természetéről, ne fogadják el, hogy az egyetemeken, főiskolákon és a továbbképzéseken nem tanítják ezt, ne legyintsenek közömbösen, hogy nálunk nincsenek a nők elleni erőszakra felmérések, statisztikák, közvélemény-kutatások, hogy szakterületeikre vonatkozó jogszabályok, protokollok, szakmai előírások nem foglalkoznak a nők elleni erőszak témakörével, mintha ilyesmi nem is létezne. Pedig minden releváns (külföldi) kutatás egybehangzóan igazolja, hogy a nők elleni erőszak az egyik (vagy talán „a”) legnagyobb tömegeket érintő erőszak-fajta, a fejlettnek mondott országokban is a felnőtt nők közel 10%-ára becsülik azok arányát, akiket az utolsó 12 hónap során párkapcsolatában (volt párkapcsolatában) erőszak ért.

Ne törődjenek hát bele, hogy a minden bizonnyal leggyakoribb szakmai feladatot nyújtó társadalmi problémára nem kapnak az intézményrendszerüktől iránymutatást!

Tisztelt Szociális Szakemberek!

Engedjék meg, hogy a Magyar Női Érdekvégyenesítő Szövetség ezúton is felajánlja együttműködését az erőszak női és gyermekáldozatai érdekében.

A Nők Joga (www.nokjoga.hu) címen létrehozott honlapunk a nők elleni erőszak alapeseteinek, az idevonatkozó jogszabályoknak és jogalkalmazási gyakorlatnak az ismertetése mellett külön szekcióban foglalkozik a szakembereknek, segítőknek, valamint az áldozatoknak szóló célzott információkkal.

Üdvözlettel:

Magyar Női Érdekvégyenesítő Szövetség

noierdek@gmail.com

info@patent.org.hu

info@nane.hu

mona.alapitvany@gmail.com